

Program för undersökningen av *Fringilla*-arternas biologi.

PONTUS PALMGREN.

I föregående nummer av O. F. framlade undertecknad tanken att upptaga en undersökning av *Fringilla*-arternas biologi som gemensam arbetsuppgift för föreningens medlemmar, samt påpekade några synpunkter som tala för att välja just finkarna till objekt. Planen vann även föreningens mars-mötes gillande.

En fullständig analys av en arts biologi kräver naturligtvis även undersökningar över dess anatomi och fysiologi, som endast kunna utföras vid ett laboratorium. En mycket stor roll spela emellertid frågor, i vilkas undersökning varje fågelkännare är i tillfälle att deltaga, ja vilka kräva bistånd av fältornitologer landet runt. Följande uppgifter må framhållas:

1. Arternas dominansgrad i olika delar av landet. Huru stor % av totala fågelbeståndet bilda bofinken och bergfinken i olika delar av landet och i olika slag av skog? — I min uppsats i föregående nummer påpekade jag det stora allmänbiologiska intresse som knyter sig till tvenne arter vilka, såsom bofinken och bergfinken, i stort sett vikariera för varandra. För att kunna tänka på en analys av de utbredningsbegränsande faktorerna vore det mycket viktigt att få åskådlig överblick över den diffusa „gränsen“ mellan de båda arterna, deras gradvisa ersättande av varandra. Vi borde sträva därefter, att man å en karta kunde inrita „isodominanter“, utvisande bofinkens avtagande, bergfinkens tilltagande dominans (d. v. s. procentuella andel i fågelbeståndet) norrut. — Härvid måste tagas i betraktande, att t. ex. bofinkens dominans är olika i olika slag av skog, på Åland sålunda 25 % i lundartad lövskog, 35 % i granskog. — Följande huvudtyper torde måhända i främsta rummet förtjäna beaktas: 1) Lundartad löv och blandskog. 2) Granskog och grandominerad barrblandskog. 3) Tallmoar och tallskogsbevuxna klippmarker. 4) Försumpade skogar (korven- ja rämeentapaisia metsiä). — Nödvändigt vore att även taga hänsyn till skogstypen, för att kunna bygga på den utredning våra forstmän genom den stora linjetaxeringen av Finlands skogar skaffat beträffande utbredningen av olika skogstyper och av olika träarter bildade skogar i vårt land. N:o 2 i

ovangivna förteckning kommer vanligen att representera *Oxalis-Myrtillus*- och *Myrtillustyp* (friska moar, tuoreet kankaat), N:o 3 *Vaccinium*-, *Calluna*- och *Cladinatyp* (torra moar, kuivat kankaat).

Vid insamlandet av material för denna statistik torde främst 3 metoder kunna komma i betraktande: 1) Fastställande av totala antalet häckande par å lämpliga provytor genom uppsökande av boen, eller åtminstone noggrant vaktande av samma yta under längre tid. 2) Räkning av de sjungande $\delta\delta$ å provytor, helst morgon och afton, då sången är livligast och icke blott dagsångarna, utan även trastar och rödhake sjunga. De amerikanska ornitologerna hava byggt metoden för det stora „National census“ på antagandet, att om morgonen praktiskt taget alla $\delta\delta$ sjunga, så att metoden då kan betraktas som absolut kvantitativ. 3) Registrerande av alla hörda eller iakttagna par eller enstaka individer under exkurrerande i lämplig, helst homogen terräng, ev. i form av linjetaxering.

Den första metoden är givetvis den exaktaste, men ytterst tidsödande. För nu ifrågavarande uppgift torde man kunna nöja sig med de båda andra metoderna, men man måste givetvis gå så uppmärksamt tillväga att även mindre iögonenfallande arter bliva registrerade i proportion till sitt antal. Vid en mycket snabb marsch vunna data äro ej tillförlitliga. — På basen av mina undersökningar har jag trott mig våga draga slutsatsen, att redan registrering av c:a 200 par eller individer (varvid en ensam ♀ eller ♂ under häckningstiden anses representera ett par) i en biotop ger de enskilda arternas dominansgrad med ett fel som sannolikt ej överstiger 2—3 %. Även mindre iakttagelseserier äro naturligtvis välkomna.

Ett statistiskt material av detta slag från hela landet skall naturligtvis även med hänsyn till de andra arterna vara av största värde. Komma vi därhän att vi kunna uppgöra kartor med inritade „isodominanter“, över våra viktigaste arter, närmast nu finkarna, vore ett arbete utfört vartill hittills knappast finnes en motsvarighet i den ornitologiska litteraturen, åtminstone ej i Europas.

Även den, som icke har tid eller tilltror sig artkännedom nog att utföra fullständiga fågelbeståndsuppteckningar, kan bidra till vår undersökning genom att registrera blott de båda finkarterna; redan deras relativa talrikhet är ju av stort intresse.

2. **A b u n d a n s.** Mycket betydelsefullt skulle det naturligtvis vara att få även absolut kvantitativa provyteundersökningar från olika delar av landet för belysande av de studerade arternas a b u n

dans, d. v. s. antal par pr. ytenhet. Härvid komma alltså de ovan skisserade metoderna 1, samt, ehuru mindre exakt, även 2, ifråga.

3. Häckningsrevirinstitkten. Beträffande denna punkt hänvisas till min uppsats „Fågeln och dess häckningsrevir“ i föregående nummer av O. F. Särskilt vore det av stort intresse att få iakttagelser över bofinkens och bergfinkens förhållande till varandra å lokaler där de häcka invid varandra; jmf. punkt 4 i ovannämnda uppsats.

4. Häckningsekologi. Beträffande denna punkt får jag hänvisa till punkt 2 och 3 i det förberedande programmet i N:o 1 av O. F. detta år, samt till de synpunkter som framläggas i min uppsats „Zur nistökologischen Analyse“ i detta nummer, samt beträffande sången till forstm. CARPELANS beaktansvärda uppslag i detta nummer samt mina därtill knutna synpunkter.

5. Oparade hanar. Hos de flesta småfågelarter synes en liten del av hanarna förbli oparad, men likvisst hålla ett häckningsrevir besatt, där de sjunga ofta nog längre in på sommaren efter det de häckande fåglarnas sång upphört. Det har framhållits, att förekomsten av dylika hanar gör kvantitativa undersökningar baserade på sången otillförlitliga. Detta fel kan dock ej bliva väsentligt, så liten som proportionen oparade hanar alltid synes vara; men företeelsen är ju annars av intresse, vadan det är skäl att hålla frågan i minnet vid en kvantitativ undersökning av en provyta.

6. Var söka fåglarna sin näring under olika tider av sommaren? Om man noga studerar fågelbeståndet i en skog under en längre tid av året skall man finna, att en art icke hela tiden söker sin huvudsakliga näring från samma skogsskikt, att bofinken t. ex., som vanligen söker föda i träden, under några dagars tid kan övergå till att huvudsakligen jaga på marken, beroende uppenbarligen på att någon insektart där har ett maximum. Sin fulla förklaring få dessa växlingar i uppträdande först genom jämförande studium av maginnehållsprov och smådjursfaunan i olika skikt.

7. Insamlande av maginnehållsprov. Beträffande detta får jag hänvisa till slutet av min uppsats „Lintujen ravinnon tutkimuksesta“ i detta nummer.

8. Ringmärkning av finkar. De senaste åren ha visat, att ringmärkning av småfåglar dock lönar sig, om den utföres i stor skala; till de gynnsamma resultaten kan måhända ha bidragit

ökat aktgivande i Italien och Sydfrankrike på ringmärkta småfåglar bland de tusentals för kulinariska ändamål infångade. — Det borde icke stöta på oöverbärliga svårigheter att infånga finkar i större skala om hösten i och för ringmärkning.

9. När övergivnas skogarna på hösten av finkarna? Detta sker som bekant redan långt före den egentliga bortflyttningen.

10. Höstflyttningen.

Givetvis kunde ännu mycket tillfogas, vilket dock tidskriftens begränsade utrymme förbjuder. Förfrågningar besvaras med nöje och initiativ mottagas med tacksamhet av författaren (adress Bulevarden 17, H:fors).

Ännu en uppgift för våra fågelforskare.

J. CARPELAN.

De uppslag vår tidskrifts redaktör i detta års första nummer givit Finlands ornitologer äro synnerligen intressanta och skola, som vi få hoppas, bilda inledningen till en livlig, hela landet omfattande ornitologisk forskningsaktion. Mången forskare, speciellt en amatör, reagerar blott för en liten del av det han ser. Först när någon gör honom uppmärksam på något särskilt t. o. m. alldeles vanligt och i naturen allestädes förekommande, märker han det och förvånas. Jag minnes huru jag efter att två somrar ha studerat Petsamos fågelfauna och återvändande till södern, försökte göra en sammanställning av de skilda arternas frekvens. Jag begynte med trastfåglarna. Redan i början blev det stopp. Jag hade ej alls lagt märke till den vanliga björktrastens förekomst och utbredning och kunde sålunda ej fastställa artens nordgräns. Jag är fullt övertygad om att andra gjort liknande mindre trevliga erfarenheter.

En ornitologisk fråga har jag mycket funderat över men ej haft tid att närmare utreda. I hopp om att denna kommer att inspirera mången till undersökningar vill jag nu framlägga den för våra forskare uppdelad i små portioner. Allt gäller fåglarnas sång. 1) När upphöra olika fåglar med sin sång resp. läte, för dagen (när sova de), när börja de om morgonen och när är sången intensivast, med andra ord, hur inverkar mörker och ljus på olika fågel-